

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2016-10-11
Stockholm

Mål nr
P 11134-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-11-25 i mål nr P 234-15, se bilaga

KLAGANDE

1. M E

2. G F

3. T H

4. S K

5. R L

6. P N

7. B O

MOTPARTER

1. Eolus Vind AB, 556389-3956
Box 95
281 21 Hässleholm

2. Byggnadsnämnden i Kristianstads kommun
291 80 Kristianstad

Dok.Id 1273959

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

SAKEN

Bygglov på fastigheterna X och Y i Kristianstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M E, G F, S K, T H, R L, P N och **B O** (klagandena) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa byggnadsnämndens beslut.

Eolus Vind AB (bolaget) har bestritt ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Byggnadsnämnden i Kristianstads kommun (byggnadsnämnden) har vidhållit sitt beslut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Klagandena har till stöd för sin talan vidhållit vad de tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Olägenheten för det stora antalet närboende i Träne by och omkringliggande byar är betydande. Motståndet mot etableringen är extremt stort, vilket de insamlade underskrifterna tydligt visar. I en rapport från Naturvårdsverket (Vindvals syntesrapport 6497) konstateras att närboendes upplevelse av sin boendemiljö och byars identitet är ett perspektiv som bör vägas in vid bedömningen av om en vindkraftsetablering är lämplig. På platser där människor har valt att bosätta sig för att de värderar lugn, fria utblickar och närhet till naturen kan en vindkraftsetablering orsaka större störningar än i mer centrumnära områden där fokus ligger på andra kvaliteter i boendemiljön. I rapporten beskrivs även den stress som kan upplevas då närmiljön förändras i hög grad och de boende inte accepterar förändringen. Kommunens vindbruksplan är tydlig med att etablering endast kan ske om konflikter med motstående intressen kan undvikas, och genom att särskild varsamhet visas mot landskapsbild och boende. Avståndet till de boende är mycket kort. Träne ängar får ett försämrat värde som rekreationsområde. Träne och kringliggande byar består i huvudsak av 1 till 1,5-planshus och skymmer knappast vindkraftverk som är 150 meter höga om man inte befinner sig direkt bakom husen. Vindkraftverken kommer att bli ytterst visuellt påtagliga för hela Träne by och omkringliggande byar. Det sydvästliga

läget är extra känsligt med avseende på vindriktning (buller) och skuggeffekter. Merparten av fastigheterna är bebyggda med trädgårdssidan mot söder och många har helt fri sikt mot den planerade etableringen som kan bli ett dominerande inslag i landskapsbilden. Träne kyrka, som har ett stort kulturhistoriskt värde, ligger så högt att den en gång i tiden ledde de sjöfarande långt ut i Hanöbukten. Enligt Boverkets handbok för vindkraftverk kan ett enda vindkraftverk ta över en kyrkas roll som landmärke och förminska bygdens monumentala verkan. I skuggberäkningen överskrids de av Boverket rekommenderade max 8 timmars rörliga skuggor per år för några fastigheter. Boverkets rekommendationer ska följas. Såväl skuggoptimering som restriktioner för fladdermöss bidrar till lägre effektuttag och minskad samhällsnytta.

Till stöd för sin talan har klagandena bifogat fotografier.

Bolaget har vidhållit vad de tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Etablering av vindkraftverk på den aktuella platsen är förenligt med plan- och bygglagens hänsynsregler och med vindbruksplanen. Placeringen är vald så att olägenheter undviks för närboende och avståndet på drygt 600 meter till närmaste bostäder är tillräckligt långt för att undvika säkerhetsrisker i form av iskast m.m. Varken gränsvärdet för buller eller skuggor kommer att överskridas. Någon omringningseffekt uppstår inte eftersom det är fråga om tre verk som placeras i linje. Från vissa platser kommer sikten mot vindkraftverken att vara fri, men från flera platser vid bebyggelsen skyms sikten mot verken helt eller delvis på grund av träd, buskar och bebyggelse. Landskapsbilden förändras ofrånkomligen genom uppförande av vindkraftverk men påverkan får anses vara begränsad med hänsyn till att det enbart rör sig om tre verk och landskapet består av odlingsbygd och redan bebyggd miljö. Verksamheten skadar inte heller natur- eller kulturvärden i området, och kommer inte hindra att området nyttjas för friluftsliv och rekreation. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen framgår tydligt att hinder mot etableringen inte föreligger.

Byggnadsnämnden har i yttrande uppgett att nämnden delar den uppfattning som framförs i överklagandet och även den uppfattning som det skiljaktiga tekniska rådet i mark- och miljödomstolen gett uttryck för.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om bygglov kan ges för uppförande av tre vindkraftverk. Samma tre kraftverk omfattas också av anmälan enligt miljöbalken och Mark- och miljööverdomstolen meddelar denna dag även dom i målet om denna anmälan (M 11136-15) angående anmälan enligt miljöbalken avseende de aktuella vindkraftverken. Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn i målet.

Inledningsvis kan konstateras att den nuvarande prövningsordningen för vindkraftverk infördes 2009 för att underlätta utbyggnaden av vindkraft i syfte att nå de energipolitiska målen kring produktion av förnybar energi. I propositionen inför ändringen anges följande, se prop. 2008/09:146, Prövning av vindkraft, s. 30:

”Betydelsen av och lämpliga former för samordning mellan olika regelverk kan variera för olika verksamheter. När det gäller anläggningar för vindkraft är det tydligt att prövningarna enligt plan- och bygglagen och miljöbalken till stor del handlar om samma frågor, dvs. lokaliseringens lämplighet, påverkan på landskapsbilden och omgivande verksamheter samt om avståndet till bebyggelse är tillräckligt för att undvika betydande olägenheter för omgivningen. I dag kan uppförandet av ett vindkraftverk bli föremål för två parallella processer där prövningarna är snarlika. För att underlätta för utbyggnaden av vindkraft bör onödigt dubbelprövning avskaffas. Utredningen har ansett att prövningen enligt miljöbalken i huvudsak är välfungerande och bör vara kvar. Regeringen har samma uppfattning. Onödigt dubbelprövning av vindkraftsanläggningar enligt miljöbalken och plan- och bygglagen bör avskaffas. Den nuvarande prövningen av vindkraftverk enligt miljöbalken bör i huvudsak vara kvar. Detaljplanekravet och kravet på bygglov bör inte utlösas i de fall motsvarande frågor har prövats i ett tillståndsärende enligt miljöbalken.”

Den lagstiftning som infördes 2009 innebar alltså att någon dubbelprövning inte ska göras vid prövning av tillståndsärenden, dvs. för verksamheter med tillståndsplikt enligt 1 kap. 6 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Samtidigt infördes i 16 kap. 4 § miljöbalken en bestämmelse att tillstånd för en anläggning för vindkraft får endast ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. För

vindkraftverk gäller dock enligt 21 kap. 10-12 § miljöprövningsförordningen inte tillståndsplikt för enstaka vindkraftverk som inte är högre än 150 meter som i detta fall, utan endast en anmälningsplikt. I dessa fall kvarstår alltså kravet på bygglov och därmed en dubbelprövning.

De allmänna intressen som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområde redovisas i kommunens översiktsplan. Översiktsplanen är enligt 3 kap. 3 § PBL inte bindande, men den är vägledande för beslut om användning av mark- och vattenområden. Eftersom planen anger de stora dragen i fråga om markanvändning tar den inte ställning till detaljfrågor. Det är först i ett enskilt ärende om t.ex. bygglov som avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen enligt 2 kap. 1 § PBL kan göras slutligt. En bedömning får då göras av om det allmänna intresset skulle motverkas av den sökta åtgärden. En ansökan om bygglov kan därmed inte avgöras enbart med hänvisning till riktlinjerna i översiktsplanen. Vilken betydelse en översiktsplan får som underlag i ett enskilt ärende beror på hur konkret och nyanserat planen är utformad (se prop. 1985/86:1 s. 267 f).

Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden angett att en aktuell och väl underbyggd översiktsplan har stor betydelse när det gäller bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för en verksamhet som kräver tillstånd (se bl.a. MÖD 2005:66). Vidare har Mark- och miljööverdomstolen i flera avgöranden uttalat att kommunen med utgångspunkt i 1 kap. 2 § PBL (det s.k. kommunala planmonopolet) har en vidsträckt möjlighet att styra bebyggelseutvecklingen och besluta om markanvändningen i kommunen (se bl.a. MÖD 2012:40 och Mark- och miljööverdomstolens dom 2014-11-10 i mål nr P 3484-14).

I förevarande fall har översiktsplanen kompletterats med en vindbruksplan som antogs av kommunfullmäktige år 2011. I vindbruksplanen har områden med olika lämplighetsklasser (A-C) avseende vindkraftsutbyggnad angetts och aktuellt område har utpekats som ett B5-område. Följande står generellt om B-områden.

”B-områden är områden som kan vara lämpade för åtminstone mindre vindkraftsetableringar. I dessa områden kan landskapsbilden bitvis vara mindre visuellt tålig för påverkan och här kan föreligga vissa, om än inte starka, konflikter med motstående

intressen. Med hänsyn till bl.a. boende finns sällan utrymme för större grupper av verk. I B-områden kan vindkraftsetableringar komma på fråga endast under förutsättningar att konflikter med motstående intressen kan undvikas och genom att särskild varsamhet visas mot landskapsbild och boende. Ansökan om att få uppföra vindkraftverk inom dessa områden bör av kommunen bedömas välvilligt såvida vindbruksplanens föreskrifter och detaljrekommendationer beaktas samt övriga restriktioner tillgodoses.” För B5-områden sägs i planen att de utgörs av landskapskaraktären ”Svagt kuperad odlingsbygd med ridåer och betesmark”, vilken i landskapsanalysen bedömts som visuellt tålig. Få uttalade större bevarandebestämmelser föreligger i B5-området, enligt planen.

Nämnden har gjort bedömningen att aktuell etablering skulle medföra en påtaglig visuell dominans för flera bostäder i närområdet. Vidare har nämnden kommit fram till att ansökan i viss utsträckning strider mot vindbruksplanen mot bakgrund av att konflikter med motstående intressen inte helt undviks samt att någon särskild varsamhet inte visas mot landskapsbilden eller mot boende. Åtgärden har bedömts strida mot bl.a. 2 kap. 2, 3 och 5 § PBL, samt inte vara lämplig med hänsyn till landskapsbilden enligt 2 kap. 6 § PBL.

Av handlingarna i målet framgår att det rör sig om tre vindkraftverk som avses placeras i en svag båge. Avståndet till närmaste bostad har redovisats till drygt 600 meter och avståndet till Träne kyrka 900 meter. Höjden på verken avses bli maximalt 150 meter. Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av kartor, fotomontage och hållit syn i omgivningarna kring den ansökta etableringen. Domstolen kunde konstatera att området präglas av ett svagt kuperat delvis öppet landskap med odlad jord som har vissa inslag av trädridåer, träddungar och skogspartier. Det kommer att vara fri sikt från Träne by mot vindkraftverken som placeras i delvis skilda landskapsrum. Verken kommer att bli väl synliga från flera håll och innebära en påverkan på landskapsbilden framför allt för de närboende.

Mark- och miljööverdomstolen finner att vindbruksplanen inte ger något egentligt stöd för att etableringen av vindkraft inte skulle vara möjlig på den sökta platsen. Vindbruksplanen är inte i de delar som redogjorts för så konkret utformad att den blir

styrande vid en ansökan om etablering av vindkraft. Konflikter med motstående intressen finns ofta i vindkraftsetableringar och att sådana konflikter ska undvikas kan inte anses vara styrande för bedömningen i målet. De sakfrågor som kan ligga bakom sådana konflikter får bedömas på sedvanligt sätt, men det blotta faktum att motsättningar finns kan inte ges någon självständig betydelse.

Frågan är då om nämnden haft skäl för ställningstagandet att etableringen medför en visuell dominans och om det utgör tillräckliga skäl för att inte ge bygglov. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att uppförandet av vindkraft är ett starkt allmänt intresse. Utifrån de iakttagelser som gjorts vid synen och av övrigt material i målet finner Mark- och miljööverdomstolen att etableringen inte får en så stor påverkan att det vid en avvägning mellan de allmänna och enskilda intressena finns skäl att neka bygglov på grund av påverkan på landskapsbilden. En viss påverkan på landskapsbilden får därmed accepteras.

De beräknade ljudnivåer som bolaget redovisat håller sig inom de nivåer som brukar godtas enligt praxis. Därför finns det inte av bullerskäl anledning att neka bygglov. Inte heller vad klagandena i övrigt framfört om olägenheter för dem utgör skäl att inte bevilja bygglov.

När det gäller utredningen beträffande förekomsten av fladdermöss visar den på en tämligen artrik förekomst inom det aktuella etableringsområdet. Flera av arterna som påträffats betecknas som högriskarter. Inom området påträffades även flera individer av den sällsynta arten *Barbastella barbastellus*. Undersökningen är utförd under två nätter i slutet på maj. Det anges i undersökningen att förekomsten av barbastell under yngelperioden inte kan bedömas med utgångspunkt från undersökningen. Enligt Naturvårdsverkets rapport 6467, Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss, anges att fältinventering ska ske under yngelkolonitiden (juni-juli). Så har inte skett. Mark- och miljööverdomstolen finner att resultatet från denna undersökning visar att en mer utförlig inventering av förekomsten av fladdermöss och analys av effekterna av en etablering och de restriktioner man föreslår behöver göras för att det ska kunna bedömas om den valda platsen är förenlig med kravet på lämplig markanvändning och god hushållning. Detta särskilt mot bakgrund av förekomst av flera högriskarter samt

den påvisade förekomsten av barbastell – en art som enligt EU:s art- och habitatdirektiv kräver särskilt skydd.

Länsstyrelsens beslut innebär att ärendet har återförvisats till byggnadsnämnden för utredning om övriga förutsättningar för verksamheten är uppfyllda, så som exempelvis dragning och breddning av väg och dess inverkan på miljön t.ex. de stenmurar som omger vägen. Ett ytterligare skäl för återförvisning är som angetts ovan att förekomsten av fladdermöss och vindkraftverkens påverkan på dessa måste utredas ytterligare.

Sammanfattningsvis ska målet återförvisas till den kommunala nämnden för vidare utredning av frågor kring fladdermöss och vägdragning m.m. Överklagandena ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Roger Wikström, referent (skiljaktig), Margaretha Gistorp och tekniska rådet Inger Holmqvist (skiljaktig).

Föredragande har varit Vilma Herlin.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

Skiljaktig mening

Hovrättsrådet Roger Wikström och tekniska rådet Inger Holmqvist är skiljaktiga och anser att domskälen från s. 7 sista stycket ska ha följande lydelse:

Vindbruksplanen är väl underbyggd och delar, som angetts tidigare, in kommunen i tre kategorier avseende lämplighet för utbyggnad av vindkraftverk. För den mellersta kategorin, B-områden, avgörs inte på förhand om dessa är lämpliga för vindkraft. Istället anger vindbruksplanen kriterier för hur ansökningar i dessa områden ska bedömas och riktlinjer för vindkraftverkens placering i landskapet redovisas. Aktuellt område tillhör kategori B där det, bland annat, anges att mindre vindkraftverk kan vara lämpliga om de placeras varsamt i landskapet.

Vindkraftverken kommer att placeras i bågform och delvis i skilda landskapsrum och blir därigenom inte enkelt avläsbara i landskapet. De kommer genom sin storlek, maximal totalhöjd om 150 meter, utgöra ett dominerande inslag i landskapet. Det relativt korta avståndet till den småskaliga bebyggelsen med förhållandevis många boende gör påverkan stor. Sammantaget bedömer vi att de inte kan anses vara varsamt placerade och att de inte heller i övrigt uppfyller de kriterier som vindbruksplanen satt upp.

Med hänsyn till ovanstående delar vi den bedömning som byggnadsnämnden har gjort med stöd av den antagna vindbruksplanen och 2 kap. 2, 3, 5 och 6 § PBL. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen får bolagets enskilda intresse av att uppföra vindkraftverk på platsen därför stå tillbaka.

Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och byggnadsnämndens beslut fastställas.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:3

DOM
2015-11-25
meddelad i
Växjö

Mål nr P 234-15

KLAGANDE

1. R A

2. M A

3. G F

4. B D

5. M E

6. P E

7. J F

8. M F

9. H H

10. T H

11. A J

Dok.Id 316132

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

12. G J

13. S K

14. T K

15. P N

16. B O

17. E O

18. V O

19. R L

20. M E

MOTPART

1. Eolus Vind AB
Box 95
281 21 Hässleholm

2. Byggnadsnämnden
Kristianstads kommun
291 80 Kristianstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 19 december 2014 i ärende nr 403-537-2014,
se bilaga 1

SAKEN

Bygglov på fastigheterna Kristianstad X och Kristianstad Y

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Kristianstads kommun (nämnden) beslutade den 26 november 2013 att avslå ansökan om bygglov för tre vindkraftverk på fastigheterna X och Y i Kristianstad kommun.

Nämndens beslut överklagades till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som upphävde beslutet och återförvisade ärendet till nämnden för vidare handläggning.

YRKANDEN M.M.

P N, S K, T H, G F, R L och M E och B O (Arbetsgruppen mot vindkraft i Träne) samt M A, R A, B D, M E och P E, M F och J F, H H, A J och G J, T K, E O och V O, har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. De har, som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut och fastställa nämndens beslut.

P N och T H har yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn i målet.

M E och P E har anfört bland annat följande. De förväntade värdena kommer att överstiga en skuggtid om 8 timmar per år per bostadstomt. Det framgår därmed tydligt att det är ett mycket olämpligt ställe att bygga vindkraftverk på. I tysta områden bör dessutom inte bullernivån överstiga 35 dB vilket den kommer att göra för de flesta fastighetsägare. Beräkningarna är dessutom gjorda för normalt väder, men det blåser ofta vilket innebär att det inte är normalt väder så ofta och därmed kommer bullernivån ofta kunna överstiga tillåtna gränser. Det finns inte bevis för att närboendes hälsa inte påverkas genom stress och oro. De har dessutom två småbarn och barn är känsligare och mer lättpåverkade och har en kortare hörselgång. De har hänvisat till ett referat från läkartidningen om hur infraljud från vindkraftverk påverkar hälsan. De skulle endast komma att ha 820 meter till vindkraftverk. Det är viktigt med lugna tysta områden med orörd natur. Det finns ett rikt

fågelliv, med flera rödlistade arter och det är ett tillhåll för flyttande tranor samt den skyddade fladdermusen Barbastell. Marknadsvärdet för fastigheten kommer att sjunka. Deras hästar kan bli oroliga och nervösa av skuggor och oljud från verken. Det finns en hög grundvattennivå i området och vid så stora byggnationer finns risk att grundvattnet blir förorenat och det skulle påverka dem då de har egen brunn.

H H har anfört bland annat följande. Länsstyrelsens bedömning av ärendet som i huvudsak är baserad på vindbruksplanen är grovt generaliserad och feltolkad. Länsstyrelsen tar ingen hänsyn till omständigheterna och specifik etableringsplats. När kommunen definierade områdena i planen kunde de orimligt veta hur opinionen skulle se ut, hur många ansökningar som skulle komma in, storleken på vindkraftverken eller på etableringarna. De kunde heller inte veta hur deras intressen att bevara landskapet skulle vara när de givna specifika förutsättningarna inte kan presenteras i förväg. Platsens lämplighet avseende krav på dispens från biotop- och strandskydd måste utredas vidare. Hon har även hänvisat till sina tidigare skrivelser.

A J och G J har anfört bland annat följande. Det är direkt olämpligt med vindkraftverk i Träne. Det finns speciell natur i Träne och tystnaden och lugnet är oerhört viktig i detta samhälle där tystnaden är en bristvara. Det finns tranor, rovfåglar och andra mer ovanliga fåglar. Dessutom finns en relativt rik förekomst av hotade fladdermusarter, bland annat Barbastell. Det skulle bli buller och störningar med vindkraftverk i Träne.

Siw och T K har anfört bland annat följande. Träne ängar är ett omtyckt rekreativområde för de som bor där. Där finns ett mycket rikt djurliv med rödlistade fågelarter och den fridlysta Barbastellen. Tranor i tusental mellanlandar här på sin färd till Hornborgasjön och något par stannar för att häcka. Ingen människa använder en vindkraftspark som rekreativområde. Av Elforsk rekommendation framgår att riskavståndet är 400 meter. Deras fastighetsgräns är cirka 400 meter från verk 1 och det medför inskränkningar i deras framtida användning av marken. Skuggpåverkan överskrider rekommenderade värden vid några bostäder och flera

bostäder kommer att få en påtaglig ljudpåverkan. Att ständigt utsättas för buller kan ge svåra medicinska problem och stress, koncentrationsproblem och sömnrubbningar med sjukskrivning som följd. En familj som bor närmast verken har en u-formad gård och där kommer ljuden och den fria sikten till verken att bli mycket påtaglig. Grundvattennivån är hög i området och med tanke på att det kommer att grävas och gjutas fundament är risken för utlakning och förorening av vattnet stor. Det krävs en hydrogeologisk undersökning i området. Biotopskyddet kan komma att påverkas vad gäller stenmurar inom etableringsområdet. Stor hänsyn ska tas till människors livsmiljö. Beslutet har fattats mycket snabbt till fördel för exploatören och markägare boende på annan ort. Det är beslutsfattarnas skyldighet att noggrant utreda miljökonsekvenserna.

B D har anfört bland annat följande. Det borde vara kommunen på orten som har närmast till sina invånare som också vet vad som är bäst för orten och befolkningen. De vill ha lugnet och naturen orörd runt Träne och undvika allt detta oljud och blinkningar dag och natt från dessa höga vindkraftverk alldeles för nära bebyggelsen. Han har hänvisat till sina tidigare yttranden.

M A har anfört bland annat följande. Placeringen av projektet blir alldeles för nära fastigheter med endast cirka 650 meter och därför kommer hon att drabbas av skuggor som ligger högt över vad som kan accepteras då fastigheten är belägen på en höjd nordost om ett av de tänkta vindkraftverken. Detsamma gäller för störande hög- och lågfrekventa ljud samt blänk. Vindkraftparker ska inte placeras som en ring runt bebyggelse. Då det redan finns en park för etablering i Ovesholm bör det tas hänsyn till detta. Området där byggnationen planeras kallas Träne ängar och där är sankt. Området har högt grundvatten och byggnationen skulle kunna påverka även bäcken som finns i anslutning och som mynnar ut i Vramsån. Ingen av de personer som upplåter mark för att uppföra verken bor i så-dan närhet att de överhuvudtaget berörs eller påverkas av ljud, ljus eller skuggor från verken. I de redan uppförda verken i Ekestadområdet har det blivit misstag med bullermätningarna.

P N, S K, T H, G F, R L, M E och B O (Arbetsgruppen mot vindkraft i Träne) har anfört bland annat följande. Länsstyrelsens bedömning och tolkning av ärendet, i huvudsak baserad på vindbruksplanen, är grovt generaliserad och länsstyrelsen tar ingen hänsyn till de aktuella omständigheterna och aktuell specifik etableringsplats. Motståndet mot etablering i området är i det närmaste hundra procentig. Den planerade etableringen kan i det fall den utförs bli ett dominerande inslag i landskapsbilden. Det är ett märkligt påstående att länsstyrelsen anser att det redan vid vindbruksplanens tillkomst måste ha varit känt för kommunen att de boende skulle motsätta sig beslut om vindkraft i området. Vad avser bullerstörningar måste mätningar göras för att avgöra om det är ett tyst område. Ingen utomstående part har anlitats för att göra en oberoende beräkning. Platsens lämplighet avseende krav på dispens från biotopskydd måste utredas vidare. Under den planerade vindkraftsparken ligger en stor vattenreservoar vars betydelse länsstyrelsen helt ignorerar i sin bedömning. De hän-visar i övrigt till tidigare skrivelser i ärendet.

R A har uppgett att han stöder de andras synpunkter och inlägg samt att det enligt hans erfarenhet är väldigt störande att bo i närheten av ett vindkraftverk.

M F och J F har anfört bland annat följande. De kommer att störas av ljud och skugga från vindkraftverk som kommer att stå väldigt nära deras hus. Utsikten kommer att förstöras och husvärdet kommer att minska.

P N och E O har anfört bland annat följande. Länsstyrelsen tar ingen hänsyn till de aktuella omständigheterna och aktuell etableringsplats i sin bedömning. Det måste tas hänsyn till att de boende runt verken är fullständigt emot denna etablering. Flera fastigheter runt Träne har fri sikt mot de tänkta verken vilket innebär att dessa kommer att få skugg- och ljudproblem. När kommunen tog fram vindbruksplanen kunde den inte veta hur opinionen och hur de boendes intresse att bevara landskapet skulle komma att vara. För att avgöra om det är ett tyst område måste mätningar göras. Eolus har i tidigare ansökningar i detta ärende angett felaktiga värden i sina beräkningar som de efter påstötningar har korrigerat. Ingen utom-

stående har anlåtats för att göra en oberoende beräkning där specifika faktorer för aktuellt etableringsområde inkluderats. Under den planerade vindkraftsparken ligger en stor vattenreservoar. Stor försiktighet måste tas till det känsliga grundvattnet i området. Många fastighetsägare är oroliga över hur vattenkvaliteten i deras borrhållningar kommer att påverkas med tanke på utlakning av de stora betongmassorna. Vindkraftverken inskränker starkt på rekreationen i området då byborna i Träne bara kommer kunna vistas 200 meter från byn i sydsydvästlig riktning. Det innebär i princip vissa fastigheters tomtgräns. Vidare är området rikt på unika stenmurar. Boendemiljön måste gå i första hand och en etablering så nära en by kan inte godkännas.

T H har anfört bland annat följande. Länsstyrelsens bedömning i ärendet som i huvudsak är baserad på kommunens vindbruksplan är grovt generaliserad och feltolkad. När kommunen definierade områdena i planen kunde den inte veta hur opinionen skulle se ut eller hur stora etableringar det skulle kunna tänkas rör sig om. Han har även hänvisat till sina tidigare synpunkter i ärendet.

B O och V O har anfört bland annat följande. Beslutet är fattat efter ett noga berett ärende med flertal besök på plats, expertisutlåtande samt inte minst följderna av exempelvis etableringen i Ekestad. I samband med detta tillstånd framhölls också att bullerberäkningarna och visuellt obehag var inom gränsvärdena. Bullerberäkningar och visuellt obehag är något man endast kan beräkna och uppskatta men man ser tydligt resultatet av detta i etableringen i Ekestad.

P N och T H har kompletterat sin talan varvid de anfört i allt väsentligt följande. Etableringen har skett sedan 2010 och kommer att ske mellan tre byar: Tjörning, Bröd och Träne. Det finns en opinion mot etableringen som kommer att ske väldigt nära de tre byarna. De boende i byarna kommer att få försämrad livskvalité och försämrade boende. Etableringen kommer att inskränka allemansrätten och livsmiljön då den förläggs på ett rekreationsområde för tre omkringliggande samhällen. Etableringen strider mot miljöbalken och kommunens vindbruksplan. Med ett säkerhetsavstånd som länsstyrelsen föreskriver om 600 meter

kommer 156 invånare inte att få gå utanför sina tomtgränser. Det kommer att vara bullerstörningar nära gränsvärderna. Träne ligger i den huvudsakliga vindriktningen från etableringen. Vinden är från sydväst 90-95 procent av tiden. Det kommer att vara skuggor. I solen på sommaren blir det skuggor. På morgonen blir det skuggor i Tjörning och när solen går ner i Bröd. På vintern drabbas Träne. Skuggberäkningar visar att upp till åtta fastigheter kommer att få mer än 30 timmars störning och upp till 46 timmar. Det kommer att ske en påtaglig kraftig visuell påverkan. Träne ligger 600 meter från etableringen och har framsidan mot etableringen. Om etableringen hade lagts i skogsmiljön norr om Träne hade påverkan varit mindre och inte lika påtaglig. Etableringen innebär att det kommer att grävas stora hål och sättas ner stora fundament. De är rädda för att få föroreningar i grundvattnet och drabbas negativt. Det behövs system med kontrollbrunnar. Det finns mycket vatten i marken. Det finns brunnar som är självavrinnande. Det kommer även att behöva göras håltagningar i stenmurar.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Syn

Mark- och miljödomstolen anser att ärendet är så utrett som dess beskaffenhet kräver och att syn inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Prövning i sak

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning. Vad klagandena anför medför ingen annan bedömning. Deras överklaganden ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 16 december 2015.

Lena Pettersson

Mårten Dunér (skiljaktig, se bilaga)

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér. Föredragande har varit beredningsjuristen Karin Lundström.

Tekniska rådet Mårten Dunér är skiljaktig och anför följande.

Då det enligt 1 kap. 2 § PBL är en kommunal angelägenhet att själv inom vida ramar avgöra hur marken ska disponeras, är det också rimligt att även i mål om vindkraft ta stor hänsyn till hur kommunen gör bedömningen av hur mark och landskap påverkas.

Till stöd för kommunens bedömning finns i det här målet en översiktsplan som även av länsstyrelsen bedömts som aktuell och väl underbyggd. I denna tematiska översiktsplan har man bedömt att det i aktuellt område är möjligt att under vissa förutsättningar tillåta vindkraftetablering, något som dock ska prövas enskilt utifrån konflikter med redan kända intressen i området.

I prövningen av i vilken mån dessa konflikter kan lösas i det enskilda fallet, är det rimligt att lägga stor vikt vid kommunens egen bedömning av hur villkor eller frågeställningar i översiktsplanen är uppfyllda. Jag finner här att kommunens prövning av den sammanvägda påverkan och framför allt dess bedömning av hur verken kommer att påverka landskapet, får anses ligga inom de ramar som kommunen har att rätta sig efter.

Länsstyrelsens argumentering för varför redan områdets utpekande som B-område ska tolkas som ett avgjort tillståndsgivande av etableringar inom området är mer av retorisk natur och kan inte anses utgöra ett enligt praxis tillräckligt plantekniskt underlag för att upphäva kommunens beslut. Därför finner jag att kommunens beslut ska ligga fast.

Mårten Dunér, tekniskt råd.